

EXECUTIVE SUMMARY

Μελέτη ανάλυσης της φαρμακευτικής δαπάνης στην Ελλάδα τα τελευταία 15-20 χρόνια.

Η αυξητική τάση των δαπανών υγείας σε διεθνές επίπεδο, φαινόμενο ιδιαίτερα έντονο την τελευταία δεκαετία, συναρτάται με την αλλαγή του δημογραφικού προτύπου, την αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης και τη μετατόπιση του επιδημιολογικού φάσματος σε νέες ασθένειες οι οποίες σχετίζονται με το σύγχρονο τρόπο ζωής. Παράλληλα, οι αυξημένες προσδοκίες των καταναλωτών ως αποτέλεσμα της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου, της αύξησης του διαθέσιμου εισοδήματος, του υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου, καθώς και η ραγδαία πρόοδος της ιατρικής επιστήμης και τεχνολογίας φαίνεται να επηρεάζουν την διαμόρφωση των υγειονομικών δαπανών. Στα πλαίσια αυτά, το αίτημα για την αξιολόγηση της παραγωγικότητας των διατιθέμενων πόρων για την υγεία καθώς και η ανάγκη της αποτίμησης του οφέλους που αυτοί συνεπάγονται στην υγεία του πληθυσμού, αποτελούν λογικό επακόλουθο.

Η τεχνολογία υγείας – στην οποία συμπεριλαμβάνονται τα φάρμακα – έχει όμως ταυτόχρονα συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού επηρεάζοντας μεγέθη όπως η νοσηρότητα, η θνητότητα, η θνησιμότητα και η ποιότητα ζωής. Ωστόσο, η επίδραση της καινοτομίας στην τεχνολογία υγείας είναι πολύ δύσκολο να εκτιμηθεί μεμονωμένα, καθώς εμπλέκονται και άλλοι παράγοντες, όπως η βελτίωση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών διαβίωσης, η άνοδος βιοτικού επιπέδου, κ.ά.

Ένας έμμεσος τρόπος ποιοτικής αποτίμησης της συμβολής των καινοτομιών στην διαμόρφωση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού είναι η αποτύπωση των απόψεων των γιατρών για τη σχετική σημασία των καινοτομιών στην τεχνολογία υγείας για τους ασθενείς. Η προσέγγιση αυτή έχει μια ιδιαίτερη αξία δεδομένου ότι το ιατρικό σώμα αποτελεί σημαντικό παράγοντα του συστήματος περίθαλψης : ο ιατρός από τη μια αναλαμβάνει το ρόλο του εκφραστή της ζήτησης, μέσω διαγνωστικών εξετάσεων ή φαρμακευτικών θεραπειών και από

την άλλη βρίσκεται στην πλεονεκτική θέση έναντι του ασθενή ως ο πλέον αρμόδιος να εκτιμήσει την επίδραση της θεραπείας που ο ίδιος σύστησε στην υγεία του ασθενή.

Στο πλαίσιο αυτό και για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης, διεξήχθη έρευνα με σκοπό την αναγνώριση των φαρμακευτικών καινοτομιών που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη συμβολή στη βελτίωση του επιπέδου υγείας του ελληνικού πληθυσμού, κατά τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, πάντα από την οπτική γωνία των ιατρών. Επιπλέον, στα πλαίσια της παρούσας μελέτης γίνεται διερεύνηση του βαθμού στον οποίο οι απόψεις των Ελλήνων ιατρών, όπως προέκυψαν από τα αποτελέσματα της έρευνας, αντανακλώνται εξίσου και στις πωλήσεις των προϊόντων, σε ποσότητες ή/και σε αξίες.

Το σχετικό ερωτηματολόγιο προέκυψε με τη διαδικασία της ενεργητικής σύγκλισης της γνώμης 10μελούς ομάδας ειδικών με τη μέθοδο Delphi Panel και εξέτασε 22 φαρμακευτικές καινοτομίες. Τα ερωτήματα που τέθηκαν στους συμμετέχοντες αφορούσαν στην επιλογή 5 έως και 7 φαρμακευτικών καινοτομιών, η μη ύπαρξη των οποίων θα είχε τις μεγαλύτερες και τις μικρότερες συνέπειες στο επίπεδο υγείας των ασθενών. Οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να ταξινομήσουν τις απαντήσεις τους λαμβάνοντας υπόψη τομείς όπως το προσδόκιμο επιβίωσης, η ποιότητα ζωής και το ποσοστό των ασθενών που θα επηρέαζε η υποθετική απουσία κάθε μιας από τις 22 αυτές καινοτομίες.

Το ποσοστό ενεργού συμμετοχής στην έρευνα ήταν 78%. Ως οι 7 σημαντικότερες φαρμακευτικές καινοτομίες αναδείχθηκαν α) οι αναστολείς του μετατρεπτικού ενζύμου της αγγειοτασίνης (α -ΜΕΑ) και ανταγωνιστές των υποδοχέων της αγγειοτασίνης II, β) τα εισπνεόμενα στεροειδή και β 2-διεγέρτες, γ) οι στατίνες, δ) οι αναστολείς της αντλίας πρωτονίων και ανταγωνιστές των H₂-υποδοχέων, ε) τα νεότερα αντιβιοτικά, στ) τα αντικα φάρμακα για τις ιογενείς ηπατίτιδες Β και C και ζ) οι αποκλειστές διαύλων ασβεστίου.

Προκειμένου να διερευνηθεί ο βαθμός στον οποίο οι απόψεις αυτές του ιατρικού σώματος αντανακλώνται και στη συνταγογραφία, αναζητήθηκαν τα 10 πρώτα σε πωλήσεις (αξίες και ποσότητες) φάρμακα στην Ελλάδα ανά πενταετία και για την τελευταία εικοσιπενταετία.

Από τη σύγκριση των δεδομένων προέκυψε το συμπέρασμα ότι οι φαρμακευτικές καινοτομίες που αναδείχθηκαν από τους ιατρούς ως οι πλέον σημαντικές κατέχουν επίσης σημαντική θέση στη συνταγογραφία. Στο πλαίσιο αυτό, διερευνήθηκε στη διεθνή βιβλιογραφία, η επίδραση των φαρμακευτικών καινοτομιών σε επιλεγμένα νοσήματα καθώς και η εξέλιξη των δεικτών υγείας του ελληνικού πληθυσμού για τα νοσήματα αυτά με σκοπό την προσέγγιση της συμβολής των φαρμακευτικών θεραπειών στην εξέλιξη των δεικτών αυτών. Πιο αναλυτικά, διερευνήθηκε η επίδραση των φαρμακευτικών καινοτομιών στη θνησιμότητα, νοσηρότητα και ποιότητα ζωής των ασθενών καθώς επίσης και στη μείωση της νοσοκομειακής περίθαλψης για τη νόσο HIV/AIDS, το σακχαρώδη διαβήτη, τα νοσήματα του κυκλοφορικού συστήματος, το πεπτικό έλκος και τη χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια (ΧΑΠ).

Η εμπειρική έρευνα επιβεβαιώνει τη θετική σχέση των φαρμακευτικών αυτών καινοτομιών με επιλεγμένα νοσήματα υπό τη μορφή της μείωσης της θνησιμότητας και της νοσηρότητας και της αύξησης του προσδόκιμου επιβίωσης των ασθενών. Οι φαρμακευτικές καινοτομίες επιδρούν σημαντικά στη μείωση της θνησιμότητας από το AIDS, ωστόσο στην περίπτωση των καρδιαγγειακών νοσημάτων και του διαβήτη, η επίδραση των παραγόντων κινδύνου φαίνεται να είναι εξίσου σημαντική. Παρόλο που η ευρέως θεωρούμενη αποτελεσματικότητα των φαρμακευτικών θεραπειών ποικίλει μεταξύ των υπό εξέταση νοσημάτων, ωστόσο από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτουν ισχυρές ενδείξεις για την επίδρασή των φαρμακευτικών καινοτομιών στη μείωση των νοσοκομειακών υπηρεσιών και την εμφάνιση επιπλοκών ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις όπου η φαρμακευτική αγωγή έχει υποκαταστήσει τη νοσοκομειακή περίθαλψη με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη θεραπεία του πεπτικού έλκους.